

варіант українсько-угорського видання / Р. Офіцинський. – Ужгород: Ліра, 2010. – 254–255. 4. Держархів Закарпатської обл., ф. П-1, оп. 1, спр. 291, 63 арк. 5. Там само, спр. 292, 154 арк. 6. Там само, спр. 293, 60 арк. 7. Там само, спр. 294, 161 арк. 8. Там само, спр. 379, 40 арк. 9. Там само, спр. 382, 185 арк. 10. Там само, спр. 280, 29 арк. 11. Клушко В. Наш клуб у виборчій кампанії / В. Клушко // Закарпатська правда. – 1 листопада 1947. – С. 2. 12. Зв'язківці готуються до виборів // Закарпатська правда. – 2 листопада 1947. – С. 2. 13. Семінар жінок-агітаторів // Закарпатська правда. – 2 листопада 1947. – С. 2. 14. Виборча дільниця центр передвиборчої агітації. – 15 листопада 1947. – С. 1. 15. Окружні передвиборні наради представників трудящих Закарпаття одноставно підтримують виставлених депутатів // Закарпатська правда. – 16 листопада 1947. 16. Реєстрація кандидатів в депутати Закарпатської обласної Ради окружними виборчими комісіями // Закарпатська правда. – 18 листопада 1947. 17. Держархів Закарпатської обл., ф. П-1, оп. 1, спр. 313, 80 арк. 18. Результати виборів до окружних, міських, сільських та селищних Рад по областях УРСР // Закарпатська правда. – 26 грудня 1947. – С. 1–2.

Василий Мищанин

ВЫБОРЫ В МЕСТНЫЕ СОВЕТЫ В ЗАКАРПАТСКОЙ ОБЛАСТИ УССР 21 ДЕКАБРЯ 1947 ГГ. – ОКОНЧАТЕЛЬНАЯ ЛЕГИТИМИЗАЦИИ СОВЕТСКОЙ ВЛАСТИ

В статье речь идет о выборах в местные советы в Закарпатской области 21 декабря 1947 г. Указывается на подготовке и проведение выборов, роль и место агитации и пропаганды в этом процессе, указано на факты недовольства населения во время избирательной кампании. Выборы в местные советы, стали окончательным шагом, после проведения выборов в Верховный Совет СССР и УССР, связанный с легитимизацией советской власти в крае.

Ключевые слова: Закарпатская область, местные выборы, избирательная комиссия, агитация, законодательство.

Vasyl Mishchanyn

ELECTIONS TO LOCAL COUNCILS IN TRANSCARPATHIAN REGION OF USSR ON DECEMBER 21, 1947 – FINAL LEGITIMIZATION OF SOVIET POWER

The article deals with the elections to local councils in Transcarpathian region December 21, 1947. In the article are indicated the preparation and conduct of elections, the role and place of agitation and propaganda in this process, given the facts of public discontent during the campaign and on the election day. Elections to local councils have become final step, after the elections to the Supreme Council of the USSR and URSR, in legitimization of Soviet power in the province.

Key words: Transcarpathian region, local elections, Election Commission, agitation, legislation.

УДК 94(477) «1945–1946»

Галина Стародубець

ОСОБЛИВОСТІ ВІДНОВЛЕННЯ ПРЕДСТАВНИЦЬКИХ ОРГАНІВ ВЛАДИ В ЗАХІДНИХ ОБЛАСТЯХ УКРАЇНИ В 1944–1945 РР.

У статті розглядається проблема відновлення радянських органів влади у західних областях України в перші повоєнні роки. Аналізуються джерела набору кадрів для заміщення вакантних посад партійно-радянської номенклатури, їх якісні характеристики.

Ключові слова: Ради народних депутатів, партійна номенклатура, більшовицька партія, західні області, бюрократичний апарат.

Виборні органи влади – Ради депутатів трудящих у загальній структурі радянської політичної системи традиційно займали надзвичайно важливе місце, оскільки складали основу її «фасадної конструкції». Саме вони були тією «індульгенцією», котру використовував компартійний бюрократичний апарат, прикриваючи своє всевладдя нібито широким народним представництвом у різного рівня Радах. Відразу після звільнення окремих районів західноукраїнських областей від німецьких окупантів, правляча більшовицька партія в особі своїх територіальних комітетів (обласних, районних, міських) прискореними темпами розгорнула процес легітимізації там радянської влади шляхом відновлення функціонування її представницьких органів у формі Рад депутатів трудящих усіх рівнів.

Проблема діяльності радянських органів у західних областях України в так званий період «пізнього сталінізму» досі не стала темою комплексного наукового дослідження. Проте окремі її аспекти висвітлюються науковцями-істориками в контексті вивчення ними політичних процесів, які мали місце в західноукраїнському регіоні в означений нами відрізок часу. Насамперед варто виокремити роботи, написані у радянський період вітчизняної історіографії – монографії Ф. Петляка [1] і Ю. Зінченка [2], статті М. Ліщенка [3] і В. Балуха [4], у яких розглядаються питання відновлення радянських органів влади в УРСР у повоєнний період, а також особливості цього процесу в її західному регіоні.

У новітній українській історіографії тенденції інституалізації апарату радянських органів УРСР, в тому числі – й її західних областей, розкриває П. Киридон. Помітною подією наукового життя став вихід у світ у 2009 р. фундаментального видання, що стало результатом роботи науковців Інституту історії України НАН України «Історія державної служби в Україні» (2009 р.) [5]. Один із розділів другого тому присвячений темі відродження державного управління в УРСР у 1943–1945 рр. Окремі аспекти проблеми розглядалися також автором роботи у попередніх публікаціях [6].

Мета статті – визначити особливості процесу відбудови системи органів державної влади у формі Рад депутатів трудящих у західних областях України в 1944–1945 рр.

Питання відновлення діяльності представницьких органів влади в західних областях УРСР вищим партійним керівництвом держави поставлено на порядок денний задовго до остаточного звільнення цієї території від нацистських окупантів. Ще наприкінці 1943 р. ЦК КП(б)У розглянув і затвердив склад обкомів та облвиконкомів західних областей України. Власне, вище партійне керівництво республіки за погодженням з центральними органами влади «добирало, затверджувало і направляло у визволенні райони спеціальні оперативні групи, головним завданням яких було відновлення партійних і радянських органів, масових громадських організацій» [7, с.108]. До їх складу входило 20–50 осіб на чолі з уповноваженими ЦК КП(б)У – секретарями обкомів партії і головами облвиконкомів (або одним з них).

Обласні комітети КП(б)У, в свою чергу, «із наявного керівного складу районних працівників ініціювали створення невеличких оперативних груп, котрі очолювалися секретарями райкомів і направлялися в найближчі населенні пункти та їх райони. Райкоми партії з керівниками прибували в райони відразу після визволення і приступали до створення органів радянської влади, організації охорони і обліку майна, відновлення промислових підприємств і надання допомоги Червоній армії» [8, арк. 4]. Для прикладу, у Станіславській області до часу її визволення «в розпорядженні обкому було 16 голів виконкомів Рад і їх заступники, завдяки чому вдалося майже одночасно забезпечити усі райони керівними радянським активом» [9, арк.18].

З метою правового врегулювання процесу «радянзації» звільнених від окупантів українських територій, 1 квітня 1944 р. політбюро ЦК КП(б)У прийняло постанову «Про керівні органи місцевих Рад депутатів трудящих», яка лягла в основу відновлення органів місцевих Рад і розгортання їх роботи в УРСР загалом і Західній Україні зокрема. У відповідності з документом, встановлено такий порядок відновлення органів радянської влади: «там, де залишилися депутати обласної, міської, районної, селищної і сільської Рад, за їх рахунок відновлювалися керівні органи відповідних Рад. Там, де вони були відсутні, або з різних причин не могли бути введені у керівні органи Рад, необхідно було поновити або заново організувати склад Рад за рахунок місцевого партійного і радянського активу. Персональний склад виконкомів Рад затверджувався відповідними партійними і радянськими органами» [10, с. 41–42]. Таким чином, на підставі цієї постанови представницькі органи влади на місцях могли, а, радше – повинні були, формуватися (за умов неможливості відновлення роботи в колишньому депутатському складі) поза процедурою виборів. Найважливішою складовою цього процесу було обов'язкове погодження та затвердження кандидатур на відповідальні посади в апарат радянських органів влади відповідним територіальним комітетом КП(б)У. Власне, за умов номенклатурної організації системи державного управління, яка мала місце впродовж усього періоду існування СРСР, така процедура виступала одним із способів підпорядкування радянських структур партійним.

У першій половині 1944 р., тобто ще в період активних військових дій на території Західної України, нерідко обов'язки з формування органів радянської влади виконували «політвідділи й політуправління армій і фронтів, які діяли на цій території й у разі потреби займалися відновленням радянських порядків у щойно звільнених районах» [5, с.340]. У більшості випадків, коли бойова обстановка не дозволяла військовим частинам затримуватися, їх функції обмежувалися обранням у населених пунктах уповноважених представників радянської влади. Загалом же поширеною була практика, коли «по мірі звільнення області від загарбників у кожному селі призначався голова сільради і секретар, а в містах і районах – виконкоми міських і районних Рад депутатів трудящих» [11, арк. 51]. Нерідко потенційні очільники виконавчих апаратів органів радянської влади прибували на свої робочі місця «вслід за Червоною армією, пройшовши іноді пішки по багнюці 80–100 км», як,

наприклад, окремі керівники Тернопільської області – тов. Овдієнко, голова виконкому Золотопотіцької райради, тов. Сидоренко – Бережани, тов. Білоконь і Литвак – В.-Бірківський район, тов. Плечистий – Почаїв та інші» [12, арк. 30].

Впродовж квітня 1944 р. «відновили свою діяльність Тернопільський, Волинський, Ровенський, а згодом (в липні) – Львівський, Дрогобицький та Станіславський виконкоми обласних Рад депутатів трудящих». А в цілому процес відновлення місцевих органів радянської влади в західних областях УРСР завершений на кінець 1944 р. [13, с. 122]. Такий оптимістичний висновок зроблено на підставі звітів відповідальних працівників західноукраїнських обкомів партії. Однак вислів «в цілому» завуальовує низку серйозних проблем, які гальмували процес розбудови радянської системи в регіоні. Опосередкованим свідченням цього слугує рішення листопадового 1944 р. пленуму ЦК КП(б)У про необхідність обкомам, міськкомам і райкомам партії західних областей України «не пізніше 10 грудня ц. р. підібрати і укомплектувати керівними працівниками відділи виконкомів, районних і сільських Рад...» [10, с. 85]. Масштабна війна, розгорнута на теренах Західної України обома сторонами – українським повстанцями та радянськими «силовиками», у 1944 р. сягнула піку збройного протистояння. Гучні заяви місцевого керівництва про масову підтримку населенням радянської влади та її остаточне утвердження в регіоні залишалися декларативними гаслами. Незважаючи на усі зусилля, проблема забезпечення керівними кадрами усіх сфер життя західноукраїнських областей і, насамперед, апарату радянських органів влади, була далекою від вирішення. Так, більше як за півроку після визволення – наприкінці 1944 р. «Тернопільська область була укомплектована радянськими кадрами на 89 %» [14, арк. 20]; станом на 1 січня 1945 р. забезпеченість кадрами Станіславського облвиконкому становила 67 % [15, арк. 4]; на середину 1945 р. «радянські органи Львівської області були укомплектовані лише на 81 %» [16, арк. 44].

Серйозною проблемою, котра постала перед республіканським і регіональним партійним керівництвом, відразу після звільнення території від німецьких окупантів, була відсутність кадрів, які могли б замінювати радянські номенклатурні посади. Як і у випадку з підбором партійних посадовців, основним (і майже єдиним) джерелом формування кадрового потенціалу західноукраїнських Рад депутатів трудящих обласних та районних рівнів виступали відряджені спеціалісти з інших регіонів СРСР та республіки. Статистичні дані, зібрані на підставі комплексу архівних джерел, засвідчують, що впродовж першого півріччя 1944 р. (станом на 1 липня) у шість західних областей УРСР скеровано 791 особу для роботи в радянських органах влади. 656 з них, або 83 %, складали відряджені зі східних областей України. Решта (близько 17 %) – демобілізовані бійці Червоної армії та партизанських загонів. Загалом «ЦК КП(б)У підібрав і надіслав в кінці 1944 – на початку 1945 рр. в західні області республіки більше 13,5 тис. працівників, у тому числі 1059 для роботи в місцевих Радах» [4, с. 44]. Такий «кадровий десант» частково знімав проблему, проте, як і у випадку з партійними кадрами, провокував виникнення іншої – формування в суспільній свідомості Західної України негативного стереотипу образу радянської влади як «чужої», експортованої більшовиками ззовні.

Якісні характеристики керівних посадовців обласних, районних та міських рівнів бажали бути кращими. Переважна їх більшість мала низький рівень світи і майже відсутній досвід роботи. Для прикладу проаналізуємо загальний склад голів міськвиконкомів та райвиконкомів Волинської області станом на 19 червня 1944 р. [17, арк. 17]. Із загальної кількості 31 посадовця усі були комуністами, партійний стаж котрих становив близько 10 років. Переважна більшість їх (23 особи) мала початкову освіту. Українцями себе позиціонували 29 осіб і тільки двоє – росіянами. Проте серед цієї категорії радянських працівників не було жодного представника місцевого населення, окрім одного, демобілізованого з лав Червоної армії. Усі решта (30 осіб) приїхали сюди за направленням ЦК КП(б)У зі східних областей УРСР. Майже третина призначених посадовців (11 осіб) не мали досвіду керівної роботи, 12 – займали керівні посади від 1 – до 5 років і тільки 8 осіб виконували управлінські функції більше 5 років.

Досвід керівної роботи голів міськвиконкомів Дрогобицької області (Дрогобицького, Бориславського, Стрийського та Самбірського) також обмежувався 1,5–2,5 роками [18, арк. 15]. За відсутності належного рівня освіти (тільки один з них мав вищу інженерну освіту, двоє – середню, а один – початкову) ази управлінської науки їм доводилося осягати самотужки, покладаючись на власний життєвий досвід та настанови партійного керівництва. Схожою була ситуація й у апараті Тернопільського обласного виконкому Ради депутатів трудящих. Його керівний склад (голова, секретар, заступники, керівники відділів, інструктори та ін., загалом 18 осіб) на третину складався з представників російської (трьох) та єврейської (трьох) національностей, решта – українці, котрі прибули з Ворошиловградської, Запорізької, Сумської та інших областей України. Голова облвиконкому Я. Артюшенко та один з його заступників (П. Кученко) мали диплом про закінчення середньої школи. Вищий навчальний заклад закінчив З. Дорофєєв, тоді як третій заступник –

О. Лінік мав тільки свідоцтво про початкову освіту [19, арк. 20]. Судячи з офіційної характеристики Я. Артюшенка, відсутність фахової підготовки не завадила йому зробити успішну кар'єру радянського номенклатурника: до війни він устиг змінити декілька посад – від голови сільради (1925–1926 рр.) – до заступника начальника Ворошиловградського облздороввідділу (1940–1941 рр.) [20, арк. 1].

Красномовною ілюстрацією слабкої професійності очільників рівня міських та районних виконкомів Рад є той факт, що 27 із 38 посадовців Станіславської області станом на 25 липня 1945 р. не мали відповідного фаху. Так, голова Станіславського виконкому міськради Лазаренко Микола Савович (призначений на посаду в лютому 1945 р.) «за спеціальністю був монтером телефонної мережі, решта 10 осіб мали робітничі професії – слюсаря, токаря, рахівника, бухгалтера, друкаря [21, арк. 18–19]. Рівень професійності його попередника Шатохіна (обіймав посаду в 1944 р. – до лютого 1945 р.) був настільки низьким, що навіть за умов глибокої кадрової кризи, місцеве партійне керівництво визнало свою помилку в підборі цієї кандидатури, оскільки він «безсистемний у роботі, беручись за всі питання не може зосередитися на головному. Причому постійно потребує підштовхування. Йому не під силу ця робота. Як керівник він не користується авторитетом» [22, арк. 113в.].

Керівництво Дрогобицького обкому партії, звітуючи про кадровий склад радянських органів влади області, станом на вересень 1944 р., констатувало, що «як по лінії партії, так і радянські керівні кадри надто молоді, багато з них вперше висунуто на керівну роботу в радянських апаратах, немало й таких, що до цього часу ніде у сфері не працювали і тому, що молоді віком, і тому, що дехто довгий час перебував у армії» [23, арк. 57].

Результати перевірки роботи виконкомів райрад Тернопільської області за 1944 р. виявили, що «переважну більшість голів виконкомів та їх заступників висунуто на цю роботу обкомом КП(б)У вперше». Так, із 36 посадовців працює до одного року – 24 осіб, а із 19 заступників голів райвиконкомів працює до одного року – 11 осіб [24, арк. 24]. На початку 1945 р. ситуація кардинально не змінилася. Зокрема, Тернопільський міськвиконком не відчував особливого кадрового дефіциту, будучи практично укомплектованим як за рахунок відряджених із інших регіонів УРСР, так і місцевих активістів. Однак професійний рівень посадовців був у край низьким, оскільки абсолютна більшість їх не мала досвіду керівної роботи, що, за висновками обкому КП(б)У, стало однією з причини необхідності проведення кадрової ротації. До кінця першого півріччя 1945 р. в області змінилося 5 голів райвиконкомів і міськвиконкомів, більшість з яких займали посаду від 3 – до 6 місяців. Причини звільнення різні: «переведення на вищу посаду, не справився з роботою; скомпрометований; за порушення директив вищестоящих органів; помер [25, арк. 66]. Не кращою була ситуація й у Львівській області, де за цей же відрізок часу змінилася «майже половина складу секретарів і 12 голів райрад, 9 з яких звільнено через те, що не справилися» [26, арк. 11]. Загалом, значна плінність керівних кадрів західних областей України у перші повоєнні роки є характерною ознакою номенклатурної системи, яка, за визначенням П. Киридонна, у цей період перебувала у кризовому стані, що тривав до середини 1950-х рр. [5, с. 248].

Поспіх у здійсненні кадрових призначень в апарат радянських органів влади впродовж 1944–1945 рр. призвів не тільки до засилля там некомпетентних службовців, але часто-густо сприяв створенню конфліктного середовища. Непоодинокими були випадки, коли новопризначений керівник установи поступався рівнем освіти і досвіду своєму підлеглому, як у випадку з головою виконкому Тернопільської обласної Ради депутатів трудящих. Спеціальна комісія з перевірки діяльності цього органу зробила висновок про незадовільну роботу апарату облвиконкому [28, арк. 127]. Серед причин виділяється декілька, одна з яких – не зовсім якісний підбір кадрів. Зокрема, тоді як згадуваний нами голова облвиконкому Я. Артюшенко ніколи не працював на такій посаді, два його заступники свого часу очолювали Запорізький (перший заступник З. Дорофєєв) та Полтавський (замголови Жученко) облвиконкоми. Зрозуміло, що обидва посадовці вважали себе незаслужено обділеними, тому працювали абияк. Іншою причиною низької ефективності роботи апарату облвиконкому називалася поширена серед його членів практика ухиляння від відповідальності за вирішення питань до прийняття відповідного рішення обкомом КП(б)У.

Проблема низького рівня професійної підготовки радянських службовців, на нашу думку, носила ситуативний характер, пов'язаний із повоєнним дефіцитом кадрів і від 1946 р. намітилася очевидна тенденція до її вирішення. Значно складнішою була інша проблема, котра виходила за рамки ситуативності і мала цілком очевидні ознаки системності. Оскільки ядром політичної системи СРСР виступала більшовицька (комуністична) партія, то усі решта державні інституції використовувалися нею як інструменти для реалізації власної політичної програми. У складних умовах західноукраїнських реалій повоєнного періоду партійний диктат щодо державних утворень був всеохоплюючим: процес відновлення органів радянської влади фактично здійснювався за умов його безпосередньої опіки з боку більшовицької партії.

«Як свідчать документи – накази, доповідні записки, витяги з протоколів, плани і т. п., партійні організації західних областей добирали і виховували кадри радянських працівників, масовий актив з місцевого населення, визначали основні завдання, які стояли перед державними органами, стежили за дотриманням демократичних форм їх функціонування», – так визначив особливості політичної партійної першості в регіоні радянський дослідник [4, с. 44]. Одним із методів контролю за діяльністю представницьких органів влади на місцях в означуваний нами період було включення їх керівних посад у номенклатурний перелік, який формувався, контролювався і змінювався відповідним партійним комітетом. Жодне рішення Радами усіх рівнів не приймалося без погодження з відповідним партійним комітетом, тому «одна з ключових ланок роботи відділу кадрів обкому полягала в підборі та комплектуванні керівним складом радянських органів» [28, арк. 18]. Персональний склад виконкомів міських і районних Рад в обов'язковому порядку затверджувався на бюро обласних комітетів партії та облвиконкомами, а виконкомів міст районного підпорядкування, селищних і сільських Рад – бюро районних комітетів партії та виконкомами районних Рад [4, с. 108].

Втручання у роботу Рад здійснювалося у формі політико-правових дій парткомів – ухвали про роботу рад, спільні постанови і рішення. За підрахунками дослідників, тільки «протягом 1944 р. обкоми партії розглядали питання, що стосувалися роботи Рад, 259 разів» [29, с.119]. Для ілюстрації сказаного наведемо декілька типових прикладів: 3 березня 1944 р. прийнято спільну постанову виконкому Тернопільської облради депутатів трудящих та бюро обкому КП(б)У «Про віднесення керівних працівників партійних, комсомольських, радянських, господарських і профспілкових організацій до груп постачання» [30, арк. 62], 18 січня 1945 р. на засіданні бюро Волинського обкому КП(б)У прийнято рішення про «завершення комплектування низових радянських органів» [31, арк. 2]. Обидва документи є красномовним підтвердженням «накладання» партійної компетенції на структури радянських органів влади, безпосереднього втручання у сферу діяльності останніх з боку комітетів більшовицької партії. Однак слід зауважити, що застосування такої практики впливало з об'єктивної необхідності – кадровий потенціал виконкомів значно поступався партійному, що, у свою чергу, було наслідком свідомої державної політики у кадровій сфері.

Однією з умов отримання номенклатурної посади в апараті радянських органів влади була наявність у потенційних кандидатів партійного квитка. За незначними винятками посади голів виконкомів Рад обласного, міського та районного рівнів обіймали члени або кандидати в члени КП(б)У. Усталений алгоритм підбору та призначення керівних радянських кадрів об'єктивно сприяв виведенню «за рамки» потенційного кандидата на посаду ініціативних, професійно грамотних, але без партійного квитка людей. В умовах гострої збройної боротьби їх шанси зменшувалися ще на кілька порядків.

Варто зазначити, що в 1944–1945 рр. встановилася практика, коли посади керівників виконкомів усіх рівнів вважалися переважно «українськими». Для прикладу, в Дрогобицькій області упродовж 1944–1950 рр. серед голів виконкомів був лише один росіянин і ще двоє очолювали сільради» [32, с.114]; українцями були усі шість заступників голови Станіславського облвиконкому (початок 1945 р.) [33, арк. 9]. Однак мусимо зауважити, що поняття «українець» не отожднювалося з поняттям «місцевий». Керівники виконавчих комітетів місцевих Рад західних областей УРСР у переважній своїй більшості були українцями за паспортом, однак часто навіть не володіли українською мовою. Вони були носіями іншої ментальності, політичної культури, ретрансляторами більшовицької ідеології, в основі якої лежало агресивне неприйняття всього «інакшого». Це ставало серйозною перепорою для процесу радянізації краю.

Таким чином, відразу після звільнення західних областей УРСР від німецьких окупантів в регіоні йшов процес відновлення радянської влади шляхом розбудови системи органів Рад усіх рівнів. Джерелом поповнення керівного складу апарату Рад обласного, міського та районного рівнів, як правило, виступали відряджені в регіон службовці зі східних територій республіки. Рівень їх фахової та загальноосвітньої підготовки був украй низьким, що згодом негативно позначалося на діяльності очолюваних ними виконкомів Рад. Іншою особливістю, відновлюваної в регіоні політичної системи, було домінування партійних структур над радянськими, що особливо виразно проявлялося через процедуру номенклатурних призначень.

Список використаних джерел

1. Петляк Ф. А. Партийное руководство Советами на Украине в годы Великой Отечественной войны (1941–1945) / Ф. А. Петляк. – К.: Вища школа, 1986. – 182 с.
2. Зинченко Ю. Советы депутатов трудящихся Украинской ССР в годы Великой Отечественной войны. 1941–1945 / Ю. Зинченко. – Киев: Наукова думка, 1989. – 128 с.
3. Ліщенко М. О. З історії відновлення місцевих Рад народних депутатів трудящих у західних областях УРСР (1944–1945 рр.) / М. О. Ліщенко // Український

історичний журнал. – 1979. – № 10. – С. 107–114. 4. Ліщенко М. О. З історії радянського будівництва в західних областях Української РСР у 1944–1945 рр. / М. Ліщенко, В. Балух // Архіви України. – 1983. – № 2. – С. 44–48. 5. Історія державної служби в Україні: у 5 т. / відп. ред. Т. В. Мотренко, В. А. Смолій; редкол.: С. В. Кульчицький (кер. авт. кол.) та ін.; Голов. упр. держ. служби України; Ін-т історії НАН України. – К.: Ніка-Центр, 2009. – Т. 2. – 512 с. 6. Стародубець Г. Сутнісні характеристики портрету голови сільради Західної України в перші повоєнні роки / Г. Стародубець // Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. Історичні науки. – Луцьк, 2012. – № 10(235). – С. 78–84. 7. Ліщенко М. О. З історії відновлення місцевих Рад народних депутатів трудящих у західних областях УРСР (1944–1945 рр.) / М. О. Ліщенко // Український історичний журнал. – 1979. – № 10. – С. 107–114. 8. Центральний державний архів громадських об'єднань України (далі – ЦДАГО України), ф. 1, оп. 23, спр. 813, арк. 4. 9. Держархів Івано-Франківської обл., ф. П-1, оп. 1, спр. 175, арк. 18. 10. Комуністична партія України в резолюціях і рішеннях з'їздів, конференцій і пленумів ЦК. Т. 2. 1941–1976. – Київ: В-тво політичної літератури України, 1977. – 1022 с. 11. Держархів Львівської обл., ф. 5001, оп. 2, спр. 32, арк. 51. 12. Держархів Тернопільської обл., ф. П-1, оп. 1, спр. 154, арк. 30. 13. Балух В. Деякі питання радянського будівництва в західних областях Української РСР у 1944–1945 рр. / В. Балух // Український історичний журнал. – 1985. – № 4. – С. 118–129. 14. Держархів Тернопільської обл., ф. П-1, оп. 1, спр. 156, арк. 20. 15. ЦДАГО України, ф. 1, оп. 1, спр. 300, арк. 4. 16. Держархів Львівської обл., ф. П-3, оп. 1, спр. 203, арк. 44. 17. Держархів Волинської обл., ф. П-1, оп. 2, спр. 9, арк. 17. 18. Держархів Львівської обл., ф. П-5001, оп. 2, спр. 111, арк. 15. 19. Держархів Тернопільської обл., ф. П-1, оп. 1, спр. 156, арк. 20. 20. Там само, спр. 373, арк. 1. 21. Держархів Івано-Франківської обл., ф. П-1, оп. 1, спр. 307, арк. 18–19. 22. Там само, спр. 171, арк. 23. Держархів Львівської обл., ф. П-5001, оп. 2, спр. 32, арк. 57. 24. Держархів Тернопільської обл., ф. П-1, оп. 1, спр. 154, арк. 24. 25. Там само, спр. 369, арк. 66. 26. ЦДАГО України, ф. 1, оп. 46, спр. 814, арк. 11. 27. Там само, спр. 1618. 28. Держархів Івано-Франківської обл., ф. П-1, оп. 1, спр. 175, арк. 127. 29. Масний О. С. Організаційно-партійна робота Компартії України в роки Великої Вітчизняної війни. 1941–1945 / О. С. Масний. – Львів: Видавництво при Львівському держ. ун-ті видавничого об'єднання «Вища школа», 1981. – 160 с. 30. Держархів Тернопільської обл., ф. Р-1833, оп. 1, спр. 6, арк. 62. 31. Держархів Волинської обл., ф. П-1, оп. 1, спр. 35, арк. 2. 32. Іщенко А. Західна Україна у документах з'їздів та пленумів ЦК КП(б)У: 1944–1953 рр. / А. Іщенко // Архіви України. – 2011. – № 2–3 (273). – С. 108–122. 33. Держархів Івано-Франківської обл., ф. П-1, оп. 1, спр. 188, арк. 9.

Галина Стародубець

ОСОБЕННОСТИ ВОЗОБНОВЛЕНИЯ ПРЕДСТАВИТЕЛЬНЫХ ОРГАНОВ ВЛАСТИ В ЗАПАДНЫХ ОБЛАСТЯХ УКРАИНЫ В 1944–1945 ГГ.

В статье рассматривается проблема возобновления советских органов власти в западных областях Украины в первые послевоенные годы. Анализируются источники набора кадров для замещения вакантных должностей партийно-советской номенклатуры, их качественные характеристики.

Ключевые слова: Советы народных депутатов, партийная номенклатура, большевистская партия, западные области, бюрократический аппарат.

Galina Starodubets

THE PECULIARITIES OF REGENERATION OF THE REPRESENTATIVE STRUCTURES OF THE POWER ON THE TERRITORY OF WESTERN REGIONS OF UKRAINE IN 1944–1945 YEARS

The problem of regeneration of the soviet structures of the power on the territory of Western regions of Ukraine in the first years after the war is described in the article. The sources of personnel hiring on the vacancies of the party-soviet nomenclature and their qualitative features are analyzed.

Key terms: Soviets of people's deputies, party nomenclature, bolshevists' party, western regions, bureaucratic apparatus.